

Sygn. akt VIII GC 98/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Patrycja Baranowska

Protokolant sekr. sąd. Monika Ziębakowska

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2017 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) 2 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

przeciwko Gminie D. oraz (...) spółce akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w S.

o zapłatę

I. oddała powództwo przeciwko Gminie D.,

II. zasądza od powódki (...) 2 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. na rzecz pozwanej Gminy D. kwotę 7.200,00 zł (siedmiu tysięcy dwustu złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 98/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 lipca 2013 roku powódka (...) 2 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. wniosła o zasądzenie od pozwanych Gminy D. oraz (...) spółki akcyjnej w upadłości układowej w S. kwoty 369.321,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 267.299,15 zł od dnia 17 marca 2013 roku i od kwoty 102.022,25 zł od dnia 19 marca 2013 roku.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w dniu 10 czerwca 2012 r. zawarła z pozwaną spółką (...) jako generalnym wykonawcą umowę nr (...) na wykonanie robót budowlanych w ramach kontraktu W3 „Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w dzielnicach Ł., Dziewiąty, T., K., W. G.”. Inwestorem była pozwana Gmina D..

Powódka wskazała, że aneksem nr (...) z dnia 1 września 2012 roku przedmiot umowy został zwiększony o obsługę geodezyjną kontraktu, obsługę laboratoryjną kontraktu oraz obsługę prawną kontraktu.

Nadto zleceniem z dnia 30 sierpnia 2012 roku powódka zobowiązana była do wykonania prac naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinka prac przez firmę (...).

Wskazała, że została zgłoszona i przyjęta jako podwykonawca przez pozwaną Gminę w ramach w/w kontraktu.

Dalej wskazała, że umową cejsji z dnia 12 lipca 2012 roku pozwana przelała na rzecz powódki wierzytelności przysługujące od pozwanej Gminy a wynikające z obowiązku zapłaty przez Gminę na rzecz (...) wynagrodzenia z tytułu realizacji przedmiotu kontraktu W3.

Powódka podała, że wykonała prace objęte umową, aneksem nr (...) oraz zleceniem z dnia 30 sierpnia 2012 roku, co zostało potwierdzone i odebrane bez zastrzeżeń przez pozwanych. W związku z wykonanymi pracami została wystawiona faktura VAT nr (...) z dnia 12 lutego 2013 roku na kwotę 1.592.919,93 zł brutto oraz faktury VAT nr: (...) z dnia 14 lutego 2013 roku na kwotę 102.022,25 zł , (...) z dnia 14 lutego 2013 roku na kwotę 267.299,15 zł brutto. Faktura VAT nr (...) z dnia 12 lutego 2013 roku na kwotę 1.592.919,93 zł została przez Gminę zapłacona do kwoty 1.419.180,37 zł.

Powódka wskazała, że w niniejszym postępowaniu dochodzi zapłaty należności z faktur: FV (...) i (...) w łącznej kwocie 369.321,40 zł oraz odsetek ustawowych od dnia ich wymagalności.

Powódka podała, że spółka (...) nie uregulowała powyższych należności z uwagi na fakt wypowiedzenia umowy przez Gminę. Również Gmina, jako podmiot odpowiedzialny solidarnie zgodnie z art. 647¹§5 k.c. nie uregulowała należności objętych pozwem na rzecz powódki.

W odpowiedzi na pozew Gmina D. wniosła o oddalenie w stosunku do niej powództwa i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana zarzuciła, że powódka nie wykazała jakby prace objęte fakturą nr (...) w kwocie 102.022,25 zł dotyczące wykonania robót naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...) zostały objęte umową o podwykonawstwo z dnia 10 czerwca 2012 roku. Pozwana wskazała, że załączone do pozwu pismo z dnia 30 sierpnia 2012 roku nr (...) jest odmiennej treści od pisma z dnia 30 sierpnia 2012 roku o tym samym numerze, które zostało przesłane jako kserokopia do pozwanej Gminy. W piśmie tym wskazano, że „wszystkie te prace są rozliczane jako prace poza umową i nie dotyczą przedmiotu umowy. Rozliczenie nastąpi protokołem odbioru i wystawioną fakturą”.

Pozwana wskazała, że nie miała wiedzy i nie wyrażała zgody na rozszerzenie zakresu umowy w tym zakresie, co czyni roszczenie oparte na art. 647¹ k.c. bezpodstawnym. Ewentualne wykonanie prac naprawczych po przednim wykonawcy stanowi samodzielne zobowiązanie wykonawcy, za które nie przysługuje mu już wynagrodzenie od inwestora.

Za bezzasadne pozwana gmina uznała również żądanie zapłaty należności wynikającej z faktury (...) na kwotę 267.299,15 zł. Wskazała bowiem, że zarówno z treści faktury, jak i aneksu nr (...) do umowy z dnia 10 czerwca 2012 roku wynika, że powódka i pozwana (...) rozszerzyła zakres umowy o usługi a nie o roboty budowlane. W piśmie z dnia 19 października 2012 roku wyraźnie wskazano, iż gmina nie odpowiada za zobowiązania wykonawców wobec usługodawców.

Pozwana Gmina przyznała, że zapłaciła na rzecz powódki część należności, dokonując uprzednio weryfikacji przedstawionych dokumentów.

Braku zasadności żądania powódki pozwana upatrywała także w niewykazaniu wykonania prac i usług. Załączone protokoły odbioru nie zostały podpisane przez wykonawcę, nie ma także podstaw do ustalenia, że prace wymienione w przedmiarze robót stanowią prace objęte kontraktem W3.

Poza tym pozwana wskazała, że umowa cesji z dnia 12 lipca 2012 roku nie może stanowić uzasadnionej podstawy roszczeń powódki.

Pozwana podniosła również zarzut nieważności umowy, gdyż umowa zawarta została tylko przez (...) a nie konsorcjum firm.

Pozwana (...) spółka akcyjna w upadłości układowej w S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2014 roku z uwagi na zmianę sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego spółki (...) zawieszono postępowanie w sprawie przeciwko (...) spółce akcyjnej w S..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pomiędzy konsorcjum firm, do którego należała (...) spółka akcyjna w S. a Gminą D. zawarta została umowa o wykonanie kontraktu realizowanego pod nazwą „Budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w dzielnicach: Ł., Dziewiąty, T., K., W. G.” w ramach projektu „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie D.” – etap I.

Koszty usług geodezyjnych i laboratoryjnych (kamerowanie) zawarte zostały w umowie między inwestorem a wykonawcą w ramach wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy.

D.-2 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. występując jako podwykonawca zawarła w dniu 10 czerwca 2012 roku z (...) spółką akcyjną w S. umowę nr (...) dotyczącą wykonania robót budowlanych w ramach kontraktu W3 „Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w dzielnicach: Ł., Dziewiąty, T., K., W. G.”. Zakres prac powódki obejmował dzielnice Dziewiąty i Ł..

Przed zawarciem umowy odbyły się rozmowy przedstawicieli spółki (...) z Gminą D., o tym, że spółka (...) -2 zostanie zgłoszona jako podwykonawca.

Zakres powierzonych powódce robót został określony w załączniku nr 1 - „Przedmiar robót”.

Strony oznaczyły termin realizacji umowy od dnia 10 czerwca do dnia 30 maja 2013 roku.

Przedstawicielem wykonawcy został A. G., zaś kierownikiem robót K. B..

W § 6 umowy nr (...) ustalone zostało wynagrodzenie podwykonawcy na kwotę 16.957.943,99 zł. Do kwoty tej miał zostać doliczony podatek VAT. Dalej wskazano, że wynagrodzenie podwykonawcy jest wartością orientacyjną, ponieważ kontrakt jest obmiarowy. Właściwe wynagrodzenie będzie wyliczone w oparciu o faktycznie wykonane zakres robót według załączonego przedmiaru robót.

Ustalając warunki płatności strony wskazały, że rozliczenie należności dla podwykonawcy nastąpi na podstawie częściowych faktur VAT oraz faktury końcowej wystawionej przez podwykonawcę do wykonawcy po wydaniu świadectwa przejęcia oznaczającego wykonanie prac objętych umową bez wad i usterek. Podstawą wystawienia faktury częściowej przez podwykonawcę jest zatwierdzony przez wykonawcę protokół odbioru robót oraz zatwierdzone przez inżyniera przejściowe świadectwo płatności. Warunkiem potwierdzenia robót dla podwykonawcy jest potwierdzenie wykonania tych robót przez inżyniera poprzez zaakceptowaną książkę obmiarów przez inspektora nadzoru dla każdego elementu robót.

Ustalono, że wynagrodzenie płatne będzie w terminie 30 dni od daty doręczenia do siedziby wykonawcy prawidłowo wystawionej faktury VAT przelewem na konto podwykonawcy wskazane w fakturze.

Wskazano, że jeżeli podwykonawca nie otrzyma wynagrodzenia w terminie, to jest on uprawniony do żądania zapłaty bezpośrednio od zamawiającego i jest zobowiązany do pisemnego poinformowania wykonawcy o podjęciu decyzji i żądania bezpośrednio zapłaty od zamawiającego.

Strony uzgodniły również zasady rozliczeń w przypadku wystąpienia robót dodatkowych. Wskazano, że jeżeli w trakcie realizacji przedmiotu umowy wystąpi konieczność wykonania robót dodatkowych lub zmian w stosunku do przyjętych rozwiązań w dokumentacji technicznej, wykonanie ich może nastąpić za zgodą inżyniera kontraktu, na podstawie protokołu konieczności i protokołu negocjacji podpisanego przez inżyniera i wykonawcę określającego zakres oraz wartość tych robót. Wszelkie zmiany muszą zostać wprowadzone w postaci aneksu do umowy.

W § 17 umowy zapisano, że wszelkie zmiany postanowień umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Po podpisaniu umowy powódka otrzymała od wykonawcy dokumentację niezbędną do wykonania robót.

Dowód : umowa na wykonawstwo nr (...) k. 14-19, zeznania świadka S. M. k. 344-346, zeznania świadka I. S. (1) k. 448-451.

W dniu 14 czerwca 2012 roku wykonawca zwrócił się do Gminy D. o wyrażenie przez nią zgody na wprowadzenie na plac budowy powódki, jako podwykonawcy w celu realizacji części kontraktu w zakresie robót: „Budowa infrastruktury wodno- kanalizacyjnej w dzielnicy Ł. i Dziewiąty”. Wskazano, że zakres robót będzie obejmował przygotowanie terenu pod budowę, rozbiórki w zakresie burzenia i rozbiórki obiektów budowlanych, roboty ziemne, roboty instalacyjne oraz roboty drogowe (z wykluczeniem robót asfaltowych).

Wraz z pismem przedstawiono Gminie dokumenty poświadczające zdolność podwykonawcy do wykonania robót oraz projekt umowy z podwykonawcą.

Prezydent miasta wyraził zgodę na zawarcie umowy i rozpoczęcia robót przez powódkę.

Zespół inżyniera kontraktu opiniował umowy między wykonawcą a podwykonawcami.

Dowód : pismo z dnia 14 czerwca 2012 r. k. 28-29, zeznania świadka R. Z. k. 444-447, zeznania świadka I. S. (1) k. 448-451, zeznania świadka I. S. (2) k. 464-467.

W dniu 12 lipca 2012 roku (...) spółka akcyjna w S. zawarła z D.-2 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. z umową cesji. W umowie zapisano, że tytułem zaspokojenia zaległych i przyszłych bezspornych wierzytelności cesjonariusza spółki (...) -2 w zakresie należności wynikających z faktur VAT wystawionych przez niego na podstawie umowy nr (...), cedent spółka (...) przelewa na cesjonariusza, wierzytelności przyszłe wynikające z faktur VAT wystawianych przez cedenta na podstawie kontraktu z dnia 13 września 2010 roku zawartego z Gminą D. do kwoty odpowiadającej sumie należności z faktur VAT wystawionych przez Cesjonariusza, nie wyższej jednak niż 20.858.271,10 zł.

Dowód : umowa z dnia 12 lipca 2012 r. k. 30-31

W dniu 30 sierpnia 2012 roku przedstawiciel wykonawcy S. M. sporządził zlecenie wykonania przez powódkę prac na odcinkach już wykonanych przez firmę (...). Prace miały obejmować wykonanie kanalizacji a następnie inspekcji TV wszystkich odcinków wykonanych przez firmę (...). Wykonanie wszystkich usterek wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...) po wcześniejszym powiadomieniu pisemnym generalnego wykonawcy, wykonanie wszystkich prac niedokończonych przez firmę (...), jak np. przyłącza kanalizacyjne, studnie itp.

W końcowej części zlecenia zawarto zapis, że wszystkie te prace będą rozliczane powykonawczo przy każdym wystawionym przejściowym świadectwie płatności w ramach aneksu do umowy wykonawczej.

W posiadaniu inwestora znajduje się pismo noszące tą samą datę i ten sam numer ref., gdzie wskazano, że spółka (...) jako generalny wykonawca kontraktu W3 w D. zleca powódce wykonanie prac już na odcinkach wykonanych przez firmę PHU (...): wykonanie czyszczenia kanalizacji a następnie inspekcji TV wszystkich odcinków wykonanych przez firmę (...), wykonanie wszystkich usterek wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...) po wcześniejszym powiadomieniu pisemnym generalnego wykonawcy, wykonanie wszystkich prac niedokończonych przez firmę (...). W końcowej części pisma zawarto zapis, że wszystkie te prace są rozliczane jako prace poza umową i nie dotyczą przedmiotu umowy. Rozliczenie nastąpi protokołem odbioru i wystawioną fakturą.

Dowód : pismo z dnia 30 sierpnia 2012 r. k. 22, pismo z dnia 30 sierpnia 2012 r. k. 73, zeznania świadka S. M. k. 344-346, zeznania świadka R. Z. k. 444-447.

W dniu 1 września 2012 roku pomiędzy spółką (...) a powódką został podpisany aneks do umowy z dnia 10 czerwca 2012 roku.

W §1 aneksu ustalono, że przedmiot umowy zostaje zwiększony o obsługę geodezyjną kontraktu, obsługę laboratoryjną kontraktu i obsługę prawną kontraktu. Termin robót określonych aneksem ustalono od dnia 1 września 2012 r. do 31 października 2013 roku.

W § 2 zapisano, że za wykonanie robót będących przedmiotem aneksu podwykonawca otrzyma wynagrodzenie szacunkowe, które wynosi 641.987,50 zł, zaś do kwoty wynagrodzenia zostanie doliczony podatek VAT.

W załączniku nr 1 do aneksu nr (...) obsługa geodezyjna została wyceniona na 289.800 zł, obsługa laboratoryjna na 271.687,50 zł, zaś obsługa prawna na 80.500 zł.

Dowód : aneks nr (...) k. 20, załącznik do aneksu nr (...) k. 21.

Powódka wykonała obsługę geodezyjną, laboratoryjną i prawną kontraktu. Wykonawca nie zgłaszał do wykonanych prac zastrzeżeń. Obsługę geodezyjną powódka zleciła M. W., obsługę laboratoryjną spółce (...), zaś obsługę (...). (...) geodezyjna kontraktu polegała na wykonaniu prac w zakresie pomiarów realizacyjnych (wszelkiego rodzaju wytuczeni) i pomiarów inwentaryzacyjnych.

Dowód : zeznania świadka S. M. k. 344-346, zeznania świadka M. W. k. 477-478

Gmina D. w trakcie realizacji inwestycji posiadała informacje, że M. W. jest podwykonawcą (...).

Dowód : zeznania świadka I. S. (1) k. 448-451.

W dniu 19 października 2012 r. Gmina D. skierowała do spółki (...) pismo wskazując, że nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania wykonawców wobec usługodawców, a więc również za obsługę geodezyjną, laboratoryjną i prawną kontraktu W3, o którą został rozszerzony zakres umowy o podwykonawstwo ze spółką (...) -2 (aneks nr (...) do umowy nr (...)). Gmina zwróciła się do wykonawcy, aby na fakturach wystawionych przez podwykonawcę wyraźnie określano, czy dotyczą one robót budowlanych, czy usług.

Dowód : pismo z dnia 19 października 2012 r. k. 72, zeznania świadka I. S. (1) k. 448-451.

W dniu 12 lutego 2013 r. powódka wystawiła obciążającą spółkę (...) fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 1.592.919,93 zł. Faktura została odebrana przez przedstawiciela spółki (...). Faktura dotyczyła wykonania robót w ramach kontraktu W3 Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w dzielnicy Dziewiąty i Ł. Umowa nr (...) z dnia 10 czerwca 2012 r. wraz z Aneksem nr (...). Termin zapłaty został wyznaczony w fakturze na dzień 19 lutego 2013 r.

Dowód : faktura VAT nr (...) k. 32.

W dniu 14 lutego 2013 r. powódka wystawiła fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 102.022,25 zł. W fakturze wskazano, że dotyczy ona wykonania robót naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...). Zlecenie pismo nr (...) z dnia 30 sierpnia 2012 r. Termin zapłaty został wyznaczony na dzień 21 lutego 2013 r.

W tym samym dniu został wystawiony protokół odbioru wykonanych robót. W protokole tym umieszczono zapis, że dotyczy on wykonania robót naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...). Przedstawiciel wykonawcy S. M. potwierdził otrzymanie protokołu w dniu 16 lutego 2013 roku. Załącznikiem do protokołu było zestawienie wartości wykonywanych robót.

Dowód : faktura VAT nr (...) k. 34, protokół odbioru wykonanych robót k. 35, zestawienie wartości wykonanych robót k. 36.

Faktura VAT nr (...) została wystawiona również w dniu 14 lutego 2013 roku. W jej tytule wskazano, że dotyczy ona refaktury kosztów czyszczenia kanalizacji sanitarnej, refaktury kosztów Monitoring (...) oraz nadzór i włączenie do istniejącego wodociągu, koszty obsługi kontraktu za okres 4 miesięcy na podstawie aneksu (...). Faktura opiewała na

łącną kwotę 267.299,15 zł brutto. Termin zapłaty wyznaczono na dzień 21 lutego 2013 roku. Załącznikiem do faktury był protokół odbioru wykonanych robót oraz zestawienie wartości wykonanych robót. Przedstawiciel wykonawcy potwierdził odbiór protokołu w dniu 14 lutego 2013 roku.

W tym samym dniu wykonawca skierował do powódki pismo o odrzuceniu faktury VAT nr (...). Wskazał, że podstawą odrzucenia jest fakt wypowiedzenia Kontraktu W3 przez Gminę D.. Jednocześnie wykonawca poinformował powódkę, że akceptuje zakres wykonanych robót według złożonych kart obmiarowych.

Dowód : faktura VAT nr (...) k. 38, protokół odbioru wykonanych robót k. 39, zestawienie wartości wykonanych robót k. 40, pismo z dnia 14.02.2013 r. k. 41

W dniu 15 lutego 2013 roku został sporządzony kosztorys powykonawczy prac naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...). Wartość prac brutto została wyceniona na kwotę 102.022,25 zł.

Dowód : kosztorys powykonawczy k. 23-27.

Pismem z dnia 28 lutego 2013 roku, skierowanym do powódki, spółka (...) wskazała, że odrzuca fakturę VAT nr (...) wraz z protokołem odbioru robót jako wystawioną bezpodstawnie. Podstawą do odrzucenia faktury jest fakt wypowiedzenia kontraktu przez Gminę D.. Jednocześnie poinformowała powódkę, że spółka (...) akceptuje zakres wykonanych robót zgodnie ze zleceniem nr (...) z dnia 30 sierpnia 2012 roku.

Dowód : pismo z dnia 28 lutego 2013 r. k. 37.

W kwietniu 2013 roku powódka skierowała do Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej wniosek o zawiązanie do próby ugodowej domagając się do Gminy zapłaty kwoty 369.321,40 zł z tytułu faktur nr (...).

Dowód : wniosek k. 45, wezwanie k. 46, protokół k. 71.

Pismem z dnia 16 kwietnia 2013 roku, które wpłynęło do inwestora w tym samym dniu, działająca w imieniu inżyniera kontraktu I. S. (2) poinformowała inwestora, że dokonała weryfikacji dokumentów przedstawionych przez powódkę i potwierdza obmiar i poprawność wykonanych przez nią robót. Nie potwierdza natomiast wysokości zobowiązań finansowych stron z tego tytułu i aktualnego stanu rozliczeń i zobowiązań finansowych pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą.

Dowód : pismo z dnia 16 kwietnia 2013 r. k. 42.

W dniu 17 kwietnia 2013 roku powódka złożyła oświadczenie podwykonawcy kontraktu W3 informujące Gminę D. o wysokości wynagrodzenia należnego jej z tytułu wykonanych robót. W oświadczeniu wymieniono faktury (...). Powódka oświadczyła, że domaga się od Gminy D. kwoty 2.450.551,33 zł na podstawie umowy nr (...) oraz aneksu nr (...).

W tym samym dniu powódka skierowała do Gminy D. wniosek o zapłatę wynagrodzenia w wymienionej kwocie. Wskazała, że zgodnie z wnioskiem z dnia 27 marca 2013 roku pozwana Gmina uznała kwotę 1.419.180,37 zł jako należność bezsporną.

Dowód : oświadczenie podwykonawcy kontraktu W3 k. 43, wniosek o zapłatę wynagrodzenia z umowy k. 44.

W dniu 22 kwietnia 2013 roku Gmina D. uiściła na rzecz powódki kwotę 1.419.180,37 zł.

Dowód : polecenie przelewu k. 33.

Postanowieniem z dnia 25 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie w sprawie o sygn. akt XII GUp 28/12 zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) Spółki Akcyjnej w S. z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku spółki.

Dowód : postanowienie z dnia 25 listopada 2014 r. k. 295.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą prawną powództwa wywiedzonego wobec pozwanej (...) spółki akcyjnej w upadłości układowej w S. (zmienionej na upadłości likwidacyjną) stanowił art. 647 k.c., natomiast wobec pozwanej Gminy D. - art. 647 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. Na taki rodzaj odpowiedzialności pozwanych wskazała sam powódka w treści pozwu przytaczając okoliczności faktyczne uzasadniające zaistnienie odpowiedzialności głównego wykonawcy i solidarnej odpowiedzialności inwestora.

Zgodnie z art. 647 k.c. przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Zgodnie zaś z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

Na wstępie wskazać należy, że postępowanie skierowane przeciwko spółce (...) podlegało zawieszeniu z uwagi na dokonaną w trakcie procesu zmianę opcji upadłości z możliwością zawarcia układu na upadłość obejmującą likwidację majątku spółki.

Powództwo skierowane przeciwko pozwanej Gminie D. objęte wyrokiem okazało się zaś w całości bezzasadne.

W niniejszym pozwie powódka spółka (...) -2 twierdziła, że przysługuje jej wobec pozwanej Gminy D. roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za prace wykonane w związku z realizacją inwestycji „Budowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w dzielnicach: Ł., Dziewiąty, T., K., W. G.”, przy czym zasadności swojego roszczenia powódka upatrywała w tym, że prace te wykonywane były przez nią w ramach podwykonawstwa, natomiast pozwana był inwestorem. Podstawę prawną roszczenia powódki statuował zatem art. 647¹ § 5 k.c., stosownie do którego zawierający umowę z podwykonawcą inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

Celem ustanowienia tego przepisu, wskazanym w uzasadnieniu projektu ustawy, było przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w gospodarce, w szczególności niepłaceniu wynagrodzenia za prace wykonane przez podwykonawców - małych i średnich przedsiębiorców. Z drugiej strony podkreślić jednak należy, że potrzeba ochrony podwykonawcy na wypadek braku zapłaty przez jego kontrahenta nie może jednocześnie prowadzić do obciążania inwestora odpowiedzialnością za cudzy dług w każdej sytuacji (wyrok SN z 2.04.2008 r. III CSK 287/07).

Dokonując wykładni rozważanego przepisu trzeba także podkreślić, iż stanowi on odstępstwo od ogólnej zasady prawa cywilnego, w myśl której skuteczność zobowiązań umownych występuje tylko między stronami zawartej umowy, a osoba trzecia nie ponosi odpowiedzialności za dług innego podmiotu. Przepis ten jest zatem przepisem wyjątkowym, a w myśl powszechnej zasady interpretacji przepisów prawa wyjątków nie należy interpretować rozszerzająco, wyjątek (jako odstępstwo od reguły) ma moc obowiązującą tylko w takim zakresie, jak to wynika z jego treści i nie może być w drodze zabiegów interpretacyjnych przenoszony na sytuacje podobne lub zbliżone (wyrok SN z 22.06.2007 r. V CSK 131/07). Inwestor odpowiada zatem wobec podwykonawcy jak za dług cudzy to tylko wtedy, gdy wyraził zgodę na umowę wykonawcy z podwykonawcą (por. uchwała SN z 29.04.2008 r., III CZP 6/08, wyroku SN z 30.05.2006 r., IV CSK 61/06).

Przyjmując, że pozwana Gmina w objętym sporem procesie budowlanym był inwestorem, oceniając solidarną z wykonawcą odpowiedzialność inwestora rozważyć zatem należało, czy inwestor wyraził zgodę na zawarcie umowy między wykonawcą a podwykonawcą, zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c., który stanowi: Do zawarcia przez wykonawcę

umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Dla analizowanej zgody powołany przepis nie przewiduje żadnej formy szczególnej. Zastrzeżenie formy pisemnej pod rygorem nieważności dotyczy wyłącznie formy umowy o roboty budowlane, zawartej z podwykonawcą. Podkreślić jednak należy, iż brak zgody wyrażonej przez inwestora lub wykonawcę na zawarcie umowy o podwykonawstwo nie spowoduje jej nieważności, lecz jedynie zapobiegnie powstaniu solidarnej odpowiedzialności inwestora (wykonawcy) za dług z tytułu wynagrodzenia podwykonawcy (uchwała SN z 29.04.2008 r., sygn. III CZP 6/08, *legalis* nr 97620; wyrok SN z 15.11.2006r., sygn. V CSK 256/06, *lex* nr 276247).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy w pierwszej kolejności zaznaczenia wymaga, że żądaniem pozwu objęte były należności ujęte w dwóch fakturach wystawionych przez powódkę w trakcie realizacji robót, a mianowicie w fakturze VAT nr (...) z dnia 14 lutego 2013 r. opiewającej na kwotę 267.299,15 zł i fakturze VAT nr (...) z dnia 14 lutego 2013 r. opiewającej na kwotę 102.022,25 zł. W ocenie Sądu zasądzenie od pozwanej gminy na rzecz powódki należności z obydwu faktur nie było uzasadnione.

W kontekście roszczenia objętego pierwszą z wymienionych faktur tj. fakturą VAT nr (...) wyraźnego zaznaczenia wymaga, że w treści faktury, w rubryce nazwa towaru/usługi wprost wskazano, że dotyczy on refaktury kosztów czyszczenia kanalizacji sanitarnej, refaktury kosztów Monitoring (...) oraz nadzór i włączenie do istniejącego wodociągu, koszty obsługi kontraktu za okres 4 miesięcy na podstawie aneksu (...). Nie ulega zatem wątpliwości, co zresztą nie było w ogóle sporne, że została ona wystawiona w oparciu o prace wykonane na podstawie aneksu nr (...). Wspomnianym aneksem nr (...) doszło do rozszerzenia zakresu umowy zawartej pomiędzy podwykonawcą powodową spółką (...) -2 i generalnym wykonawcą spółką (...) o usługę geodezyjną, usługę laboratoryjną i usługę prawną kontraktu. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie dowodzi przy tym, że roboty objęte tym aneksem zostały przez powódkę - spółkę (...) -2 wykonane. Prace w tym zakresie jak wskazywał świadek S. M. pełniący z ramienia wykonawcy funkcję dyrektora kontraktu zostały wykonane i co do ich wykonania nie było zastrzeżeń.

W świetle tychże ustaleń w ocenie Sądu nie można jednak przyjąć, że pozwana gmina jako inwestorowi odpowiednia solidarnie z wykonawcą za zobowiązana w tym zakresie. Za słuszne zdaniem Sąd uznać należało bowiem stanowisko strony pozwanej, że w ramach solidarnej odpowiedzialności uregulowanej w art. 647 k.c. inwestor odpowiada tylko za prace objęte umową o roboty budowlane. Ewentualna solidarna odpowiedzialność inwestora dotyczy wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane. Jak zaznaczono powyżej aneksem nr (...) strony dokonały rozszerzenia wiążącej je umowa o roboty budowlane, niemniej rozszerzenie obejmowało takie czynności, które nie polegały na wykonaniu robót budowlanych, a dotyczyły świadczenia usług. W tym stanie rzeczy już z tej przyczyny odpowiedzialność inwestora - Gminy D. G. musiała zostać wyłączona.

Dodatkowo podkreślić można, że sama wiedza o wykonywaniu robót lub ich części przez podwykonawcę nie przesądza jeszcze o wyrażeniu zgody, a ponieważ odpowiedzialność z art. 647¹ § 5 k.c. uregulowana została na zasadzie wyjątku, przepisy w tym zakresie należy stosować restrykcyjnie, zwłaszcza, gdy rzecz dotyczy podmiotów profesjonalnie wykonujących działalność w zakresie usług budowlanych.

Domagając się zapłaty wynagrodzenia za prace wykonane na podstawie aneksu nr (...) strona powodowa nie wykazała ażeby pozwana gmina wyraziła zgodę na wykonanie prac w rozszerzonym zakresie. Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym zeznań świadka I. S. (1) i korespondencji stron (*vide* pismo z dnia 19 października 2012 r. k. 72) wskazuje, że strona pozwana – Gmina D. nie zaakceptowała powódki jako podwykonawcy mającego świadczyć usługi na podstawie aneksu nr (...).

Niezależnie od przyjęcia zgłoszenia powódki jako podwykonawcy w ramach realizacji umowy nr (...) z dnia 10 czerwca 2012 r. od momentu powzięcia wiedzy o tym, że stronie powodowej zlecone zostało także wykonanie prace na

podstawie aneksu nr (...), pozwana powołała się na brak podstaw do obciążenia jej odpowiedzialnością jako inwestora za wykonanie robót budowlanych.

Mając na powyższe na uwadze w tym zakresie powództwo uznać należało za nieuzasadnione.

Odnosząc się do żądania zasądzenia kwoty 102.022,25 zł wynikającej z faktury VAT nr (...) zaznaczyć należy, że w treści tej faktury, w rubryce nazwa towaru/usługi zapisano: „Wykonanie robót naprawczych wynikających z wadliwego wykonania odcinków przez firmę (...). Zlecenie pismo nr (...) z dnia 30 sierpnia 2012 r.” Swoje roszczenie w tym względzie strona powodowa wywodziła więc ze zlecenia z dnia 30 sierpnia 2012 roku. Prace wykonane przez powódkę, które objęte były zleceniem dotyczyły zaś robót poprawkowych po firmie (...). Zlecenie przez generalnego wykonawcę spółkę (...) powodowej spółce - podwykonawcy wykonania prac poprawkowych nie zostało ostatecznie potwierdzone ani samodzielnie sporządzoną umową, ani aneksem do umowy o roboty budowlane. Z treści dokumentu załączonego do pozwu w postaci pisma (zlecenia) z dnia 30 sierpnia 2012 r. wynika, że wszystkie prace objęte zlecenia miały być rozliczane powykonawczo przy w każdym wystawionym przejściowym świadectwie płatności w ramach aneksu do umowy wykonawczej. Niezależnie od przedłożenia przez powódkę wraz ze zleceniem kosztorysu powykonawczego i bezsporności faktu wykonania prac naprawczych wskazać należy, że powódka nie wykazała faktu zawarcia przez strony aneksu do umowy nr (...) z dnia 10 czerwca 2012 r. Powódka nawet nie twierdziła jakoby kiedykolwiek doszło do sporządzenia przez strony chociażby projektu dokumentu w postaci aneksu. W wiążącej strony umowie nr (...) ustalone zostało tymczasem, że wszelkie zmiany muszą zostać wprowadzone w postaci aneksu do umowy, wszelkie zaś zmiany postanowień umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

W okolicznościach niemniejszej sprawy nie można też przyjąć, że pomiędzy generalnym wykonawcą spółką (...) a podwykonawcą powodową spółką (...) -2 doszło do zawarcia dodatkowej umowy o roboty budowlane przy zachowaniu wymaganej formy. Niezależnie od istnienia dwóch różnych egzemplarzy zlecenia czy dwóch jego form - jak zeznał świadek S. M. mogących powstać w związku z tym, że projekt mógł zostać wysłany Gminie, zaś późniejszym okresie strony zlecenia wprowadziły zmiany, o których Gmina nie została powiadomiona - dokumentu z 30 sierpnia 2012 r. nie można uznać za umowę zwartą na piśmie. Umowa jako czynność prawna powinna zawierać zgodne oświadczenia wszystkich zawierających ją stron. Nadto w umowie o podwykonawstwo robót budowlanych należy wskazać, jakie konkretnie roboty (zadania) objęte są jej zakresem oraz wynagrodzenie. Z treści dokumentu załączonego do odpowiedzi na pozew w postaci pisma z dnia 30 sierpnia 2012 r. wynika, że stanowi ono odrębne od umowy zlecenie. W piśmie zaznaczono między innymi, że wszystkie zleczone prace będą rozliczane poza umową i nie dotyczą przedmiotu umowy, a rozliczenie nastąpi protokołem odbioru i wystawioną fakturą. Jednocześnie nie wskazano ani wysokości wynagrodzenia ani jego rodzaju czy sposobu wyliczenia.

Reasumując, dla rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia objętego fakturą VAT nr (...) istotne jest to, że zakres prac zleconych pismem z dnia 30 sierpnia 2012 roku, wykonanych przez powódkę (tej okoliczności strony nie kwestionowały) wraz z określeniem wynagrodzenia nie zostały ujęte w żadnej pisemnej umowie pomiędzy stronami tej inwestycji. Skoro taka umowa w formie pisemnej nie została sporządzona, wbrew wywodom powódki nie można też uznać, że takiej treści umowa mogła być zaakceptowana przez inwestora. Wobec zaś braku pisemnej umowy zmieniającej zakres robót powierzonych podwykonawcy, a także ustalającej wysokość należnego z tego tytułu wynagrodzenia, w zakresie objętym niniejszym pozewem nie powstała odpowiedzialność pozwanej gminy jako inwestora.

Wprowadzenie wymogu zawarcia umowy o podwykonawstwo w formie pisemnej stanowi, poza wyrażeniem zgody, dodatkowe zabezpieczenie interesu inwestora przed przypisaniem mu solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą (art. 647¹ § 1 k.c.). W ten bowiem sposób dojść ma do wzmocnienia wewnętrznych powiązań procesu inwestycyjnego, dania inwestorowi bezpośredniego wpływu na wybór podwykonawców i treść zawieranych z nimi umów. W powołanej powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r. podkreślono, że w umowie o podwykonawstwo należy wskazać, jakie konkretnie roboty (zadania) objęte są zakresem wskazanym w art. 647¹ § 1 k.c. oraz wynagrodzenie. Zgoda inwestora w każdym wypadku będzie zatem skuteczna tylko wtedy, gdy będzie dotyczyła konkretnej umowy,

o określonej treści, zawartej lub przynajmniej wstępnie uzgodnionej ze zindywidualizowanym podmiotem w zakresie wszystkich istotnych postanowień, szczególnie tych, które decydują o wysokości wynagrodzenia.

Jeżeliby pominąć wymóg szczegółowego przedstawienia i to w formie pisemnej zakresu prac wykonywanych przez podwykonawców do akceptacji inwestorowi, inwestor ponosiłby względem podwykonawcy odpowiedzialność absolutną, a wymóg uzyskania jego zgody byłby iluzoryczny. Stałoby to też w oczywistej sprzeczności z powoływanym jednym z celów uregulowania zawartego w art. 647¹ k.c., jakim miało być wzmocnienie wewnętrznej struktury powiązań uczestników procesu budowlanego i danie inwestorowi możliwości wpływu na wybór podwykonawców i treść zawieranych z nimi umów. Podzielić również należy poglądy zaprezentowane w powołanej uchwale Sądu Najwyższego w myśl których, ustawowa odpowiedzialność za cudzy dług jest konstrukcją rzadko stosowaną w przepisach; występuje tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją prawną obciążonego, dlatego w drodze wykładni w zgodzie z normami konstytucyjnymi należy zapewnić odpowiednią ochronę usprawiedliwionych interesów inwestora. Inwestor na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. zostaje obciążony odpowiedzialnością za realizację umowy, której nie jest stroną i na której wykonanie nie ma bezpośredniego wpływu. Odpowiedzialność ta łączy się z ryzykiem dwukrotnej zapłaty wynagrodzenia - raz wykonawcy, a drugi raz podwykonawcy, gdy wykonawca, mimo otrzymanej od inwestora zapłaty, nie zaspokoił podwykonawcy. Surowy skutek wyrażenia zgody przez inwestora - nałożenie na niego solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy - wymaga więc zagwarantowania mu minimalnej ochrony prawnej, którą zapewnia znajomość okoliczności pozwalających oszacować zakres i stopień zagrożenia wynikającego z przyjmowanej odpowiedzialności (tak uchwała SN z dnia 28.06.2006 r., III CZP 36/06, *legalis* nr 74978).

Stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne, jako że żadna ze stron ostatecznie nie kwestionowała ich treści (także w odniesieniu dwóch zleceń z dnia 30 sierpnia 2012 r., co do których okoliczności powstania rozbieżności wyjaśnił świadek S. M.), także Sąd nie powziął wątpliwości co do ich prawdziwości. Żadna zaś z wersji zlecenia nie uzasadniała odmiennej oceny zasadności powództwa. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął również zeznania świadków oraz prezesa zarządu powódki złożone w charakterze strony. Zeznania te były zgodne co do zasady w kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd pominął wniosek dowodowy z przesłuchania świadka D. C. z uwagi na niewskazanie przez powódkę, mimo potrzymania wniosku, adresu zamieszkania świadka. Dalsze prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie dowodu z przesłuchania tego świadka (z uwagi na wielokrotne próby doręczenia wezwania) prowadziłoby jedynie do bezcelowego przedłużenia postępowania. Sąd pominął także dalsze dowody z uwagi na to, że sporne okoliczności sprawy zostały już dostatecznie wyjaśnione. Prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie dowodu z opinii biegłego w myśl tezy dowodowej zaprezentowanej przez stronę powodową okazało się zaś zupełnie zbędne skoro jak znaczone powyżej w zakresie objętym niniejszym pozwem brak było podstaw przypisania pozwanej gminie jako inwestorowi odpowiedzialności.

Dodatkowo wskazać trzeba, że Gminy D. nie można obciążyć odpowiedzialnością za zobowiązana spółki (...) także w świetle umowy cesji. W pierwszym rzędzie przyjmując, że przez wniesienie powództwa, powód formułuje żądanie wydania określonej treści wyroku opierając się na przytoczonych okolicznościach zaznaczyć trzeba, że w niniejszej sprawie poza powołaniem się w pozwie na zawarcie umowy cesji, z okoliczności tej w toku całego postępowania powódka nie wywodziła żadnych skutków prawnych. Nie odniosła się też w żaden sposób do zarzutu niespełnienia warunków cesji. Trudno zresztą byłoby przyjąć zasadność działania powódki w przypadku opierania niniejszego powództwa na umowie cesji skoro sama w tej właśnie umowie oświadczyła, iż wobec dokonania cesji zaspokojone zostaną jej wszelkie wierzytelności wynikające z umowy nr (...) i wobec powyższego nie będzie zgłaszać wobec cedenta - spółki (...) nieodwołalnie jakichkolwiek roszczeń w tym zakresie, zaś niniejsze powództwo skierowała także przeciwko spółce (...).

Mając na uwadze przedstawioną powyżej argumentację wyłączenie przypisywanej pozwanej gminie przewidzianej w art. 647¹ § 5 k.c. solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia powódce stanowiło o niezasadności powództwa.

W tym stanie orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu zawartych w pkt II wyroku Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, w myśl bowiem z art. 98 § 1 k.p.c. Powódka przegrała sprawę wobec pozwanej gminy zobowiązana jest więc do zwrotu poniesionych przez nią kosztów obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7.200 zł, ustalonego zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu obowiązującym w dniu wniesienia pozwu.

Sygn. akt VIII GC 98/14

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)